

питань психолого-педагогічної науки і освіти: сучасний стан та шляхи розвитку. – С. 281–288.

Н. В. Лисица, Н. А. Стельмах

Библиографическая продукция Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского как составляющая интегрированного отраслевого информационного ресурса

В статье рассмотрены основные тенденции и особенности деятельности Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского по подготовке библиографической продукции по актуальным вопросам педагогики и психологии.

Ключевые слова: Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского, библиографическая продукция, система библиографических изданий, образовательная отрасль, информационные ресурсы.

N. V. Lysytsia, N. A. Stelmakh

Bibliographic Products of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine as Part of the Integrated Branch Information Resource

The author of the article highlights the main tendencies and peculiarities in the activities of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine as far as the bibliographic products are concerned.

Key words: V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, bibliographic products, system of bibliographic editions, educational branch, information resources.

Надійшла до редколегії 27.12.2013 р.

УДК 027.7(477) "2010/2012"

Л. О. Біла,

наук. співроб. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕК ВНЗ ІІІ–ІV Р. А. ПЕДАГОГІЧНОГО ТА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

(за результатами аналізу діяльності бібліотек ВНЗ ІІІ–ІV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю за 2010–2012 роки)

Проаналізовано діяльність бібліотек ВНЗ ІІІ–ІV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю мережі освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України за 2010–2012 роки.

Ключові слова: бібліотеки ВНЗ ІІІ–ІV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю, інформаційний ресурс, інформаційні технології, інформаційно-бібліографічне обслуговування, інновації.

Актуальність дослідження. Інформаційний ресурс – це призначена для задоволення інформаційних, науково-дослідних, освітніх і культурних потреб користувачів сукупність упорядкованої документованої інформації, що зберігається в бібліотеках і є доступною через бібліотечні фонди, засоби інформаційно-

комунікаційних технологій, он-лайн послуги для їх опрацювання, зберігання й використання [5].

У сучасних умовах інформаційні ресурси книгозбірень становлять собою органічне поєднання традиційних документних ресурсів на паперових носіях і електронних ресурсів локального або мережевого доступу.

Відповідно до завдань НДР «Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГІР) в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського» (наук. керівник – П. І. Рогова, канд. іст. наук, старш. наук. співроб., директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) колектив ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського впродовж 2011–2013 рр. працював над розробленням і поглибленням організаційних, теоретичних і технологічних засад створення ІГІР у цій бібліотеці з педагогічної та психологічної наук і їх впровадження в діяльність мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Метою статті є аналіз діяльності книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю впродовж 2010–2012 рр. щодо забезпечення повноцінного інформаційного супроводу навчально-виховного процесу вишів та їхньої участі у створенні ІГІР.

Об'єктом дослідження є бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю, яких станом на 01.01.2013 р. налічувалося 39, зокрема 23 книгозбірні педагогічних і гуманітарно-педагогічних університетів й академій, 12 – класичних університетів і 4 – гуманітарні університети.

Аналіз наукових досліджень. Окремі аспекти формування та використання інформаційних ресурсів у бібліотеках *Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Української ІПА та НПУ ім. М. П. Драгоманова* розглядалися у публікаціях В. С. Білоус [1], Н. М. Ніколаєнко [4], Л. В. Савенкової [7]. Узагальнену характеристику діяльності книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю України в цьому напрямі висвітлено в наукових документах фахівців ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського – головного координаційного науково-методичного центру мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України. Починаючи з 2001 року, науково-аналітична діяльність є одним із провідних напрямів науково-методичної роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського й полягає в дослідженні змісту, форм, методів і статистичних показників діяльності бібліотек мережі, що дає змогу аналізувати зміст роботи кожної бібліотеки та бібліотек окремого виду загалом і таким чином визначати загальні тенденції та перспективи подальшого інноваційного розвитку книгозбірень. Науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського підготовлено два інформаційно-аналітичні огляди, в яких проаналізовано роботу бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю України, а саме: «Діяльність бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілів України в 2006 році» та «Діяльність бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного

профілю в 2007–2009 рр.». З 2011 року готується щорічний збірник аналітичних і статистичних даних «Провідні освітянські бібліотеки України в дзеркалі статистики», в окремому розділі якого аналізується діяльність бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю України за основними напрямками їхньої роботи, зокрема з формування інформаційних ресурсів, бібліотечного обслуговування користувачів, комп'ютеризації бібліотек, впровадження АБІС, ведення електронного каталогу, створення БД, функціонування веб-сайтів та веб-сторінок, кадрового та матеріально-технічного забезпечення тощо.

Основна частина. Оскільки бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю покликані забезпечувати повноцінний інформаційний супровід навчально-виховного процесу вишів, їхня діяльність упродовж 2010–2012 рр. спрямовувалася на якнайповніше задоволення потреб різних категорій користувачів, якісне й оперативне бібліографічно-інформаційне обслуговування шляхом поєднання традиційних та активно впроваджуваних інноваційних форм і методів роботи.

Бібліотечний фонд – стратегічна база бібліотеки, яка має відповідати вимогам сьогодення. Повноцінний і якісний склад фонду кожної бібліотеки ВНЗ є основою для належного, оперативного бібліотечно-бібліографічного й інформаційного обслуговування користувачів відповідно до їхніх інформаційних запитів. Тому питання формування, вдосконалення структури, способів ефективного використання та збереження інформаційних ресурсів бібліотек ВНЗ є одним із актуальних завдань вишів.

Станом на 01.01.2013 р. загальний документний фонд бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю налічував понад 17,8 млн прим. Найбільшими є фонди бібліотек таких ВНЗ: *НПУ ім. М. П. Драгоманова* – понад 1,2 млн прим., *Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка* – понад 980 тис. прим., *Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя* – близько 980 тис. прим. і *Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка* – близько 965 тис. прим.

За видовим складом сукупний бібліотечний фонд розподіляється так: 84,5 % становлять книги та брошури (понад 15 млн прим.), 10,5 % – періодичні видання (понад 1,8 млн прим.), інші види документів – 4,8 % (близько 860 тис. прим.) і лише 0,2 % (понад 33 тис. прим.) – електронні видання.

За результатами аналізу документів, за цільовим призначенням обсяг навчальних видань становить 52,8 % (понад 9,4 млн прим.), з них в електронному форматі 0,2 % (близько 16,2 тис. прим.), наукових – 25,9 % (понад 4,6 млн прим.), літературно-художніх – 11,8 % (понад 2,1 млн прим.), рідкісних і цінних – 0,7 % (понад 133 тис. прим.). Найбільшим є фонд навчальних видань у бібліотеках *Української ППА* (понад 644 тис. прим.), *Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка* (понад 570 тис. прим.) та *НПУ ім. М. П. Драгоманова* (понад 555 тис. прим.). Значні колекції рідкісних і цінних видань мають *НБ Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка* – близько 26 тис. од. зберігання, *НБ Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка* – понад 21 тис. од. зберігання та

бібліотека ім. академіка М. О. Лавровського Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя – близько 12 тис. од. зберігання.

Аналіз звітних матеріалів стосовно поповнення фондів бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю новими документами за період з 2010 по 2012 рік виявив тенденцію щодо зменшення кількості отриманих документів. Так, у 2010 р. середній показник надходження документів до однієї бібліотеки становив 9963 прим., у 2011 р. – 7927 прим., а в 2012 р. лише 7631 прим. Найкраще комплектують свої фонди бібліотеки Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника, Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького, Луганського НУ ім. Т. Шевченка, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди». Найменше поповнюються фонди бібліотек Горлівського ІМ ДВНЗ «Донбаський ДПУ», Хмельницької ГПА, Харківської ГПА та Маріупольського ДУ.

Найбільша частка серед основних джерел комплектування фондів припадає на придбання за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів навчальних закладів. Так, у 2010 р. цей показник становив 25,6 %, у 2011 р. – 32,2 %, а в 2012 р. – 27 % від загальної кількості надходжень. Упродовж звітної періоду за ці кошти на комплектування фондів найкраще було профінансовано книгозбірні НПУ ім. М. П. Драгоманова, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди», Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка. Викликає занепокоєння те, що в бібліотеках Горлівського ІМ ДВНЗ «Донбаський ДПУ», Бердянського ДПУ та ДВНЗ «Донбаський ДПУ» щороку обмежується фінансування на поповнення фондів за рахунок коштів ВНЗ.

Упродовж звітної періоду простежується тенденція збільшення обсягів подарованих видань. У 2010 р. відсоток документів, що надійшли до бібліотек ВНЗ від приватних фірм, спонсорів, благодійників, користувачів, становив 18,2 % від загальної кількості надходжень, у 2011 р. – 20,1 %, а в 2012 р. – вже 23 %. Про активну роботу з комплектування фондів за рахунок дарів свідчать показники бібліотек РВНЗ «Кримський ІПУ» та Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника.

Показник надходження документів із редакційних структур навчальних закладів також щороку збільшується. У 2010 р. він становив 4,9 %, у 2011 р. – 9,4 %, а в 2012 р. – 13 % від загальної кількості надходжень.

Аналіз джерел надходження документів виявив і таку негативну тенденцію в поповненні фондів бібліотек ВНЗ, як зменшення надходжень документів за рахунок використання обмінно-резервних фондів. Так, у 2010 р. цей показник становив 2,9 %, у 2011 р. – 2,7 %, а в 2012 р. – лише 1,8 % від загальної кількості надходжень.

Як показало вивчення надходжень документів за галузями знань під час комплектування фондів бібліотек ВНЗ, перевага надається літературі з психолого-педагогічних питань – щороку цей показник становить від 19 до 20 % від загальної кількості надходжень. Стабільно низьким залишається показник надходження документів із питань бібліотекознавства та бібліографознавства – 0,5 % від загальної кількості надходжень.

За видовим складом понад 60 % надходжень до бібліотек становлять книги та брошури.

Надходження періодичних видань перевищують 20 %, проте, як свідчать звітні матеріали, кількість назв щороку зменшується. Середній показник надходження періодики до фондів бібліотек ВНЗ у 2010 р. становив 194 назви, у 2011 р. – 180 назв, а в 2012 р. – 163 назви. Значно зменшилася кількість назв журналів у бібліотеках *Криворізького ПІ ДВНЗ «Криворізький національний університет»* (75 назв), *Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди* (67 назв), *Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка* (55 назв). Лідерами в передплаті періодичних видань залишаються бібліотеки *Луганського НУ ім. Т. Шевченка* – 382 назви та *НПУ ім. М. П. Драгоманова* – 333 назви. Найгіршим є стан передплати в бібліотеці *Маріупольського ДУ* – лише 16 назв.

Відсоток надходження аудіовізуальних та електронних документів до фондів книгозбірень ВНЗ також щороку зменшується: так, у 2010 р. він становив 3,5, у 2011 р. – 2, а в 2012 р. – лише 1,3.

Аналіз надходження документів за типами показав, що понад 50% від загальної кількості надходження документів становить навчальна література. Щороку найбільша кількість навчальних видань надходить у бібліотеки *Української ІПА* та *Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка*.

Відрадно зазначити, що збільшується надходження до фондів бібліотек ВНЗ рідкісних і цінних документів. У 2010 р. цей показник становив лише 416 прим., у 2011 р. – 1,6 тис. прим., а в 2012 р. – 6,7 тис. прим.

Отже, моніторинг надходження документів до бібліотечних фондів книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю дав змогу зробити висновки про те, що найгострішими проблемами у формуванні фондів залишаються недостатнє фінансування, зменшення нових надходжень літератури наукового спрямування, невиконання нормативів надходження навчальної літератури, низький відсоток комплектування документами на електронних носіях.

Сьогодні основне завдання бібліотек вишів – постійне вдосконалення традиційних форм і методів діяльності й запровадження нових, насамперед упровадження сучасних бібліотечних технологій, спрямованих на якісне обслуговування всіх категорій користувачів.

Аналізуючи стан впровадження нових інформаційних технологій у діяльність бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю, слід акцентувати увагу на матеріально-технічному забезпеченні цих книгозбірень. Незважаючи на проблеми фінансування, адміністрації ВНЗ вишукують можливості для поліпшення умов роботи й матеріально-технічної бази бібліотек, завдяки чому щороку збільшується комп'ютерний парк книгозбірень. Так, у 2010 р. він збільшився на 48 од., у 2011 р. – на 54 од., а в 2012 р. – на 89 од. і станом на 01.01.2013 р. становив 1232 од. Упродовж 2012 р. найбільшу кількість комп'ютерної техніки було придбано в бібліотеки ВНЗ *Житомирського ДУ ім. І. Франка* – 19 од., *Української ІПА* – 10 од. та *Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка* – 9 од. Також у бібліотеках

ВНЗ налічується 605 автоматизованих робочих місць для працівників книгозбірень та 541 для користувачів. У 6 бібліотеках ВНЗ для користувачів організовано безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету з використанням технології Wi-Fi.

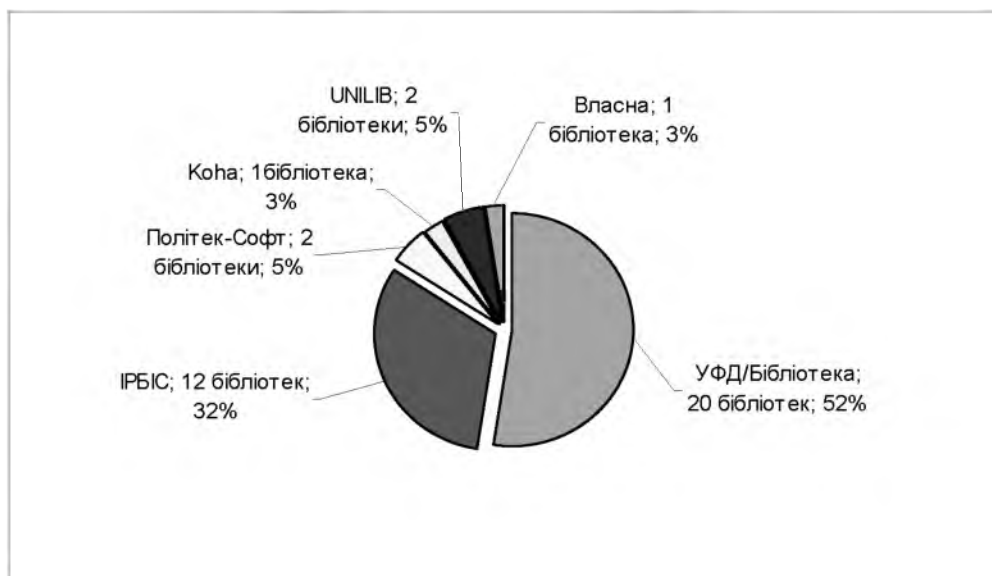
Слід зазначити, що з 2011 р. уже всі бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю було підключено до мережі Інтернет, останньою це здійснила бібліотека *Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка*.

Для інформаційного обслуговування користувачів, автоматизації бібліотечних процесів книгозбірні вишів використовують як ліцензовані бібліотечні програмні продукти, так і власні розробки. Програмне забезпечення мають 38 бібліотек, з них в САБ ІРБІС працює 12, в «УФД/Бібліотека» – 20, в «UNILIB» – 2, у «Політек-Софт» – 2, у «КОНА» – 1, та 1 книгозбірня працює із власним програмним забезпеченням (див. *diagр. 1*). У 2011 р. бібліотекою Глухівського НПУ ім. О. П. Довженка було придбано програмне забезпечення «УФД/Бібліотека», що дало змогу колективу розпочати роботу над створенням електронного ресурсу. З грудня 2012 р. бібліотека *Мелітопольського ДПУ ім. Б. Хмельницького* перейшла працювати з власного програмного продукту в САБ ІРБІС. Без програмного забезпечення залишається лише бібліотека *Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ «Донбаський ДПУ»*.

Майбутнє сучасної бібліотеки вишу вбачається в обов'язковому корпоративному співробітництві, а використання різного програмного забезпечення уповільнює цей процес. Тому сьогодні придбання конверторів, які дали б можливість перетворювати структуру та формат записів, створених в одній системі, в записи для іншої системи, стає конче необхідним.

Діаграма 1

Програмне забезпечення бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю

Тенденції розвитку сучасного інформаційного суспільства диктують необхідність дедалі ширшого використання в навчальному процесі вишів інтернет-

доступу до ресурсів бібліотек. Поруч із традиційними майже в усіх книгозбірнях існують електронні каталоги й бібліотечні сайти (сторінки), збільшується кількість електронних підручників, розвивається дистанційна освіта. Особливе місце в навчальному процесі посідають веб-сайти бібліотек, які забезпечують цілодобовий доступ користувачів до бібліотечних ресурсів, пропонують додаткові можливості пошуку інформації й інші послуги, більшість яких реалізувати в паперовій формі неможливо. Веб-сайт бібліотеки – це її основний інструмент для дистанційного інформаційного обслуговування, онлайн-замовлення літератури, електронної доставки документів, використання сервісу «віртуальна довідка» тощо [8].

Аналіз представленості бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю в мережі Інтернет за останні три роки показав, що з кожним роком збільшувалася кількість бібліотечних сайтів – від 14 у 2010 р. до 20 у 2012 р. Свою сторінку на сайті ВНЗ мають 18 бібліотек. Водночас *Кіровоградський ДПУ ім. В. Винниченка* в структурі свого сайту вже кілька років поспіль має лише сторінку «Бібліотека рідкісної книги», а про бібліотеку університету жодної інформації не надає.

Таблиця 1

Представництво бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю в мережі Інтернет (2010–2012 роки)

<i>Інтернет-представництво</i>	<i>2010 рік</i> (кількість бібліотек)	<i>2011 рік</i> (кількість бібліотек)	<i>2012 рік</i> (кількість бібліотек)
Власний сайт	14	16	20
Сторінка на сайті ВНЗ	24	22	18

У ході вивчення змісту сайтів/сторінок щодо відповідності інформаційним потребам користувачів і подання на них електронних інформаційних ресурсів виявлено, що на сайтах (сторінках) 27 книгозбірень розміщено електронний каталог, проте вільний доступ надається на сайтах (сторінках) тільки 21 бібліотеки, решта – у локальній мережі вишу.

Загальний обсяг власних баз даних (бібліографічних і повнотекстових) на початок 2013 р. у бібліотеках ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю становив близько 5,28 млн записів. Загальний обсяг ЕК бібліотек ВНЗ становить понад 4,93 млн записів. Найбільшими за кількістю бібліографічних записів є ЕК у бібліотеках *НПУ ім. М. П. Драгоманова* (понад 580 тис. записів), *Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка* (понад 469 тис. записів) та *Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка* (понад 452 тис. записів). Станом на 01.01.2013 р. лише бібліотека *Горлівського інституту іноземних мов Донбаського ДПУ* не мала ЕК.

Зосереджуючи увагу на впровадженні нових інформаційних технологій, слід підкреслити важливість створення електронної бібліотеки як системи, що реалізує уніфікований підхід до накопичення, збереження й організації різноманітної інформації та забезпечує цілодобовий доступ до своїх повнотекстових ресурсів для віддалених користувачів. Сьогодні на своїх сайтах цей ресурс мають 8 бібліотек. Дедалі популярнішим видом спеціальних інформаційних ресурсів і послуг стають інституційні репозитарії. Вони відіграють важливу роль у забезпеченні відкритого доступу до результатів наукових досліджень [3]. Електронні архіви створено на сайтах 14 книгозбірень. Бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю працюють над створенням і забезпеченням доступу до електронних ресурсів власної генерації – бібліографічних покажчиків, списків, методичних рекомендацій тощо. Інформацію про видавничу продукцію бібліотек розміщено на 20, а повні тексти видань бібліотеки – на 18 сайтах (сторінках) книгозбірень.

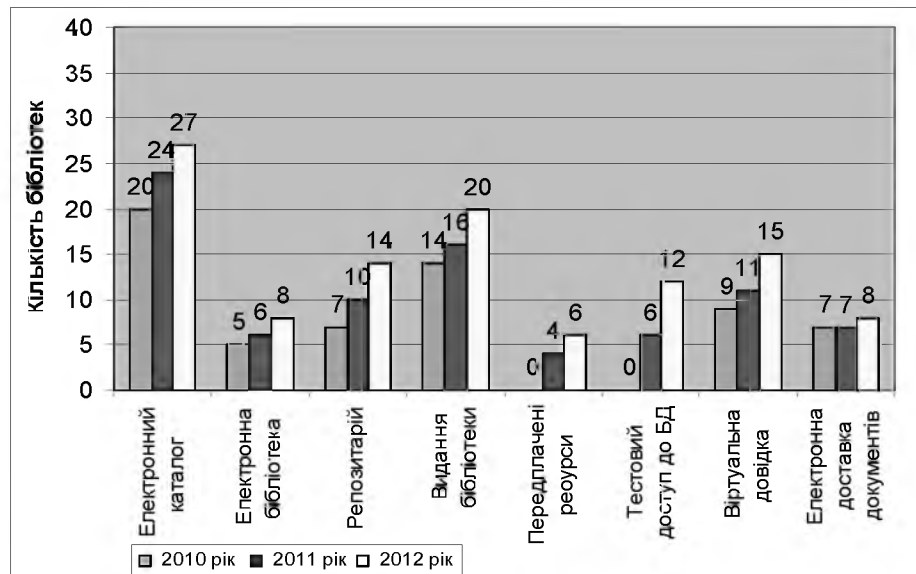
Обов'язковою умовою сучасного інформаційного забезпечення користувачів бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю є організація доступу до світової й вітчизняної наукової інформації в електронному вигляді. У 2011 р. лише 4 наукові бібліотеки, зокрема *НПУ ім. М. П. Драгоманова*, *Української ППА*, *Уманського ДПУ ім. Павла Тичини* та *Хмельницького НУ*, придбали доступ до дисертацій Російської Федерації та деяких інших комерційних баз даних. Упродовж 2012 р. уже 6 бібліотек ВНЗ передплатили доступ до науково-інформаційних ресурсів провідних світових постачальників інформації таких, як EBSCO, SCOPUS, URAN, Bio One, Polpred та інші. Також у 2012 р. на сайтах 12 книгозбірень проводилися тестові випробування популярних у світі баз даних і видавничих пакетів. Як бачимо, бібліотеки ВНЗ прагнуть повноцінно та якісно забезпечувати інформаційні потреби своїх користувачів, віддаючи перевагу сучасним формам обслуговування та новим послугам.

Нові підходи до організації бібліотечно-інформаційного обслуговування як локальних, так і віддалених користувачів бібліотек значною мірою оптимізують процес пошуку інформації і дають змогу створювати мобільне довідково-інформаційне середовище, яке відповідає реальним запитам віддалених користувачів. Зокрема, йдеться про сервіс «Віртуальна бібліографічна довідка», яким мають змогу скористатися відвідувачі на 15 сайтах (сторінках) бібліотек.

Бібліотеки упроваджують абсолютно нові послуги щодо доставки та використання інформації. Так, «Електронну доставку документів» представлено на 8 сайтах.

Діаграма 2

**Електронні ресурси та послуги, представлені на сайтах (сторінках)
бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й
інженерно-педагогічного профілю (2010–2012 роки)**

Проведений моніторинг сайтів (сторінок) бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю дає підстави зробити висновок, що підтримка й просування власних сайтів бібліотек ВНЗ, використання в навчальному та науково-дослідному процесах електронних ресурсів віддаленого доступу, розвиток онлайн-послуг сьогодні є одним із найважливіших напрямів діяльності бібліотек ВНЗ. Лідерами в цій справі є наукові книгозбірні *НПУ ім. М. П. Драгоманова, Хмельницького НУ, Української ІПА, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, Луганського НУ ім. Т. Г. Шевченка, Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка* та бібліотека *Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського*. Водночас більша частина бібліотек ВНЗ лише починає йти шляхом інновацій, прагне заявити про себе в інтегрованому інформаційному середовищі електронних ресурсів, навчається ефективніше використовувати інформаційні ресурси й управляти ними [6].

Висновки. Отже, успішному навчально-виховному процесу й науково-дослідній діяльності у ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю сприяє оптимально організована робота їхніх книгозбірень, зосереджена на впровадженні новітніх технологій у бібліотечно-інформаційні процеси; створенні та використанні інформаційних ресурсів; удосконаленні обслуговування користувачів; формуванні інформаційної культури; бібліографічній діяльності бібліотек тощо. Сьогодні вимагає активного пошуку пріоритетних напрямів подальшого розвитку книгозбірень, тому ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як координаційний і методичний центр мережі освітянських бібліотек України, рекомендує:

– керівництву вищих навчальних закладів сприяти інноваційному розвитку бібліотек вишів шляхом поліпшення їхнього матеріально-технічного стану;

– бібліотекам ВНЗ III–IV р. а. педагогічного й інженерно-педагогічного профілю:

- продовжити роботу щодо забезпечення оперативності, релевантності, повноти і якості задоволення інформаційних потреб як безпосередньо присутніх, так і віддалених користувачів шляхом удосконалення бібліотечно-інформаційних послуг, зокрема організації електронної бібліотеки, інституційного репозитарію, електронної доставки документів, обслуговування читачів у режимі віддаленого доступу до баз даних українських і закордонних бібліотек, інформаційних центрів;
- забезпечити створення комфортного бібліотечного середовища з високою концентрацією інформаційного простору;
- активізувати участь у корпоративному співробітництві;
- постійно впроваджувати в практику діяльності книгозбірень інноваційний досвід роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідних бібліотек України.

Список використаних джерел

1. Білоус В. С. Гармонізація традиційних та новітніх інформаційних ресурсів – перспектива розвитку бібліотеки вищого навчального закладу / Валентина Степанівна Білоус // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2012. – Вип. 3 : Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи. – С. 155–165.
2. Журавльова І. Бібліотеки вишів Харківського зонального методичного об'єднання: нова якість роботи / Ірина Журавльова // Бібл. вісн. – 2013. – № 3. – С. 3–8.
3. Клименко О. Основні напрями діяльності бібліотек вишів Міністерства культури України на сучасному етапі / Оксана Клименко, Надія Бачинська // Бібл. вісн. – 2011. – № 4. – С. 38–45.
4. Ніколаєнко Н. М. Новий інформаційний ресурс для фахівців у галузі освіти: з досвіду роботи наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії / Н. М. Ніколаєнко // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2012. – Вип. 3 : Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи. – С. 316–324.
5. Рогова П. І. Інтеграційні процеси у діяльності освітянських бібліотек МОН України і НАПН України в умовах інформатизації [Електронний ресурс] / Павла Іванівна Рогова // Інформ. технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. / Ін-т інформ. технологій і засобів навчання. – Електрон. текст. дані. – К., 2013. – Т. 38, № 6. – С. 217–233. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/937#.Us1p2PvcqSF>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 08.01.14.
6. Савенкова Л. В. Аналіз контенту веб-сайтів бібліотек педагогічних університетів України 2010 року / Людмила Василівна Савенкова // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2010. – Вип. 2 : Всеукраїнський інформаційний ресурс з

питань психолого-педагогічної науки і освіти: сучасний стан та шляхи розвитку. – С. 256–263.

7. Савенкова Л. В. Этапы создания информационного педагогического ресурса: опыт Научной библиотеки НПУ имени М. П. Драгоманова / Л. В. Савенкова, Т. И. Березная // Культура народов Причерноморья. – 2005. – № 60, т. 1. – С. 47–50.

8. Шпи́га П. С. Питання розвитку бібліотечних сайтів вищих навчальних закладів / Петро Семенович Шпи́га // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали другої наук.-практ. конф. / Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Л., 2010. – С. 53–60.

Л. А. Белая

Информационные ресурсы библиотек вузов III–IV у. а. педагогического и инженерно-педагогического профиля Украины: современное состояние и перспективы развития (по результатам анализа деятельности библиотек вузов III–IV у. а. педагогического и инженерно-педагогического профиля за 2010–2012 годы)

Проанализирована деятельность библиотек вузов III–IV у. а. педагогического и инженерно-педагогического профиля сети образовательных библиотек Министерства образования и науки Украины и Национальной академии педагогических наук Украины за 2010–2012 годы.

Ключевые слова: библиотеки вузов III–IV у. а. педагогического и инженерно-педагогического профиля, информационный ресурс, информационные технологии, информационно-библиографическое обслуживание, инновации.

L. O. Bila

Information Resources of the Libraries Belonging to the Pedagogical and Engineering-and-Pedagogical Higher Educational Establishments of the 3rd and 4th Levels of Accreditation in Ukraine: A Contemporary State and Prospects for Development (based on the analysis of the activities of the libraries belonging to the pedagogical and engineering-and-pedagogical higher educational establishments of the 3rd and 4th levels of accreditation for 2010–2012)

The author of the article analyzes the activities of the libraries belonging to the pedagogical and engineering-and-pedagogical higher educational establishments of the 3rd and 4th levels of accreditation, which represent the network of educational libraries subordinated to the Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine for 2010–2012.

Key words: libraries belonging to the pedagogical and engineering-and-pedagogical higher educational establishments of the 3rd and 4th levels of accreditation, information resource, information technology, information and bibliographic service, innovations.

Надійшла до редколегії 06.11.2013 р.

УДК 027.7(477)"2010/2012"

А. В. Копилова,

мол. наук. співроб. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

БІБЛІОТЕКИ ОБЛАСНИХ ІНСТИТУТІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті комплексно аналізується діяльність бібліотек обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти впродовж 2010–2012 років.